

[Poul Dam.]

råder, hvor der bør være gratis ydelser, men hvor de ikke er tilstrækkeligt udbygget. Det, der må være væsentligt i denne sammenhæng, er, om der er en teknisk forklaring på, at denne eller hin ydelse skal være en offentlig, dvs. gratis ydelse, eller om der er en klart social begrundelse for det. Der er jo en række gratis eller billige ydelser, som i virkeligheden er udtryk for et narreri, for de skal jo betales, og en række af disse gratis ydelser er man nødt til vedblivende at have gratis, fordi folk betaler så høje skatter, at de ikke har råd til at betale for tingene. Det var muligt, at man kunne vende det og få tingene til at løbe på en anden måde.

Jeg havde tænkt her at sige noget om kontorchef Vedel-Petersens kronik i sin tid, men da fru Grethe Philip også kunne huske den, behøver jeg jo ikke nævne den. Jeg tror, der er det rigtige i kontorchef Vedel-Petersens dengang meget provokerende synspunkt, at der er et formynderi i adskillige udmærkede politikeres opfattelse af, hvad der er godt og værdifuldt for menneskene, og som de derfor skal have gratis. I en vis udstrækning må vi være nået så langt i samfundsudviklingen, at folk må kunne få lov til at vælge selv og ikke bare være genstand for statslig velgørenhed.

Vi har brug for i fremtiden at vænne os til at tænke smidigere. Noget af det ubehagelige i rapportens konklusioner er denne fremskrivning over 15 år. Er det ikke sådan, at vi i alt for høj grad disponerer på meget lang sigt uden at kunne forandre, uden at kunne tilpasse os en bestemt situation, en konjunktursituation f. eks.? Er vi ikke, netop fordi vi ikke kan tillempe den offentlige indsats, med til at forværre visse af de konjunkturudsving, som vi har endog i disse tider, selv om de har en anden form end i gamle dage? Vi er nødt til, som andre ordførere også har sagt, at være meget opmærksomme på tvangen over for fremtiden. Vi sidder i øjeblikket med de store ubetalte regninger på fremtiden. De er blevet inspireret af de gode år i 1960'erne, som har gjort, at vi regnede med, at vi nok fik råd til det hele i fremtiden. Der er en iboende ekspansion i alle sådan nogle planer. Vi må komme bort fra den alt for blinde tillid til, at vi nok får råd til tingene i fremtiden, men vi må samtidig ikke falde i den grøft, at vi af

angst for fremtiden undlader at lægge planer for fremskridtet. Hvis man kunne have en fremskridtsplanbank, hvor man havde liggende udarbejdede planer for en lang række væsentlige og værdifulde fremskridt, som man kunne sætte i gang, så snart man så, at der var råd til det, ville det ikke være så ringe. Der er også mening i fra nu af i langt højere grad at tænke i ressourcer, den bedste anvendelse af arbejdskraften, den bedste anvendelse af kapitalen, et emne, som jeg har været inde på fra denne talerstol før, og som jeg skal undlade at trætte med nu ikke mindst under hensyn til tiden.

Skattechoket, dette med at de offentlige udgifter skulle stige fra 45 pct. til 58 pct. af den samlede nationalindkomst, har jo forstyrret folk vældig meget. Jeg tror nok, at det hænger meget sammen med, at vi netop i det sidste par år har oplevet sådanne skattechok, hvor skatterne på én gang er sprunget vældig meget i vejret. Jeg ved ikke, om en stigning af den art er særlig bekymrende over en periode på 15 år. Det afhænger helt af, hvad pengene bruges til, om der er tilstrækkelig tillid til, at disse offentlige ydelser virkelig kommer befolkningen til gode. Det er ikke så meget et spørgsmål om stigningen over en længere periode som om accelerationen fra år til år.

Men jeg synes, at det, der bl. a. gemmer sig i talen om dette beløb og i rapportens hovedlinjer i det hele taget, er en påpegnings af, at vi er kommet til et punkt i samfundet, hvor vi har ladet et par udviklingslinjer løbe løbsk hver for sig på en sådan måde, at det næppe kan blive ved at gå. Vort samfund lever jo på to principper, et kapitalistisk princip, som omsat i den almindelige moral kunne omsættes til et bjergsomhedsprincip — alle prøver at få så meget som muligt til sig selv — og så et solidaritetsprincip, at vi skal gøre tingene i fællesskab. De to synspunkter kan ikke forenes. Vi kan ikke leve videre på denne måde. Den eneste mulighed for fremskridt, der virkelig gør samfundet til et velfærdssamfund, må være at gå over til et samfund med en klar socialistisk målsætning.

Kjær Rasmussen: Vi er naturligvis villige til at acceptere, at den foreliggende perspektivplan ikke uden videre er en blot og bar fremskrivning af de udviklingslinjer, som